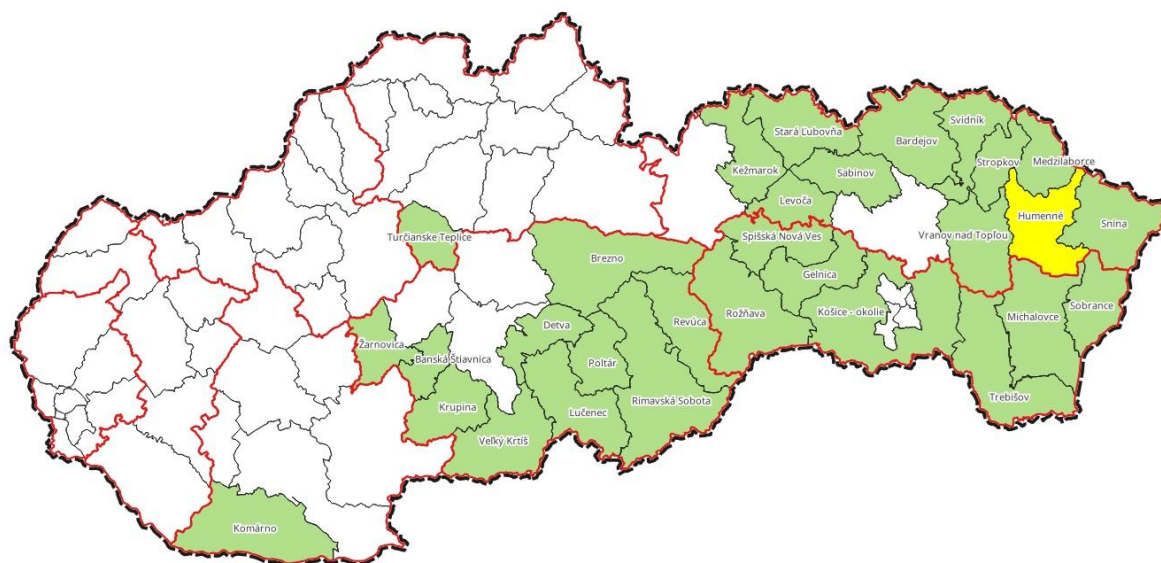

Plán rozvoja prioritného okresu

Humenné

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 02. 09. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	9
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	13
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	17
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	19
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	20
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	20
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	21
3.3. Aktivity plánu rozvoja	21
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	22
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	23
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	23
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	24
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	24
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	24
6. Prílohy	24

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Humenné (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

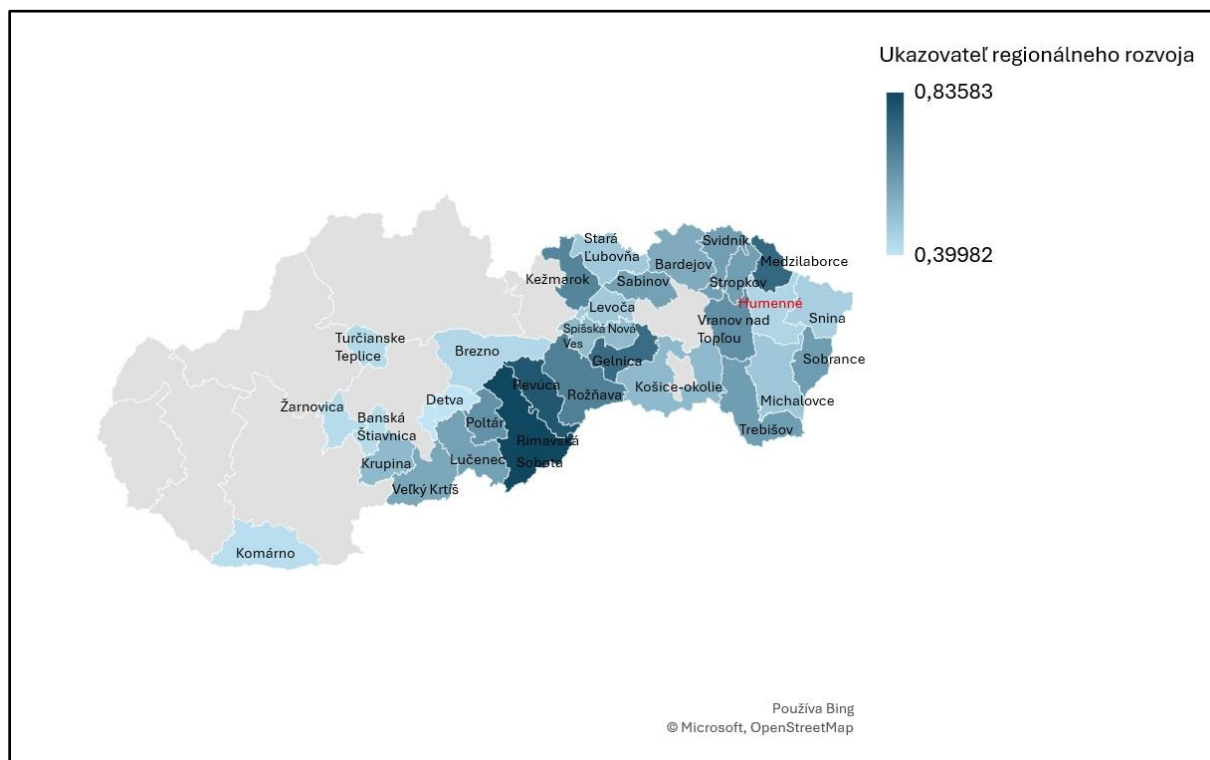
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 30 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov v znení účinnom od 8. mája 2026 (ďalej len „vyhláška“) zaradené medzi prioritné okresy.

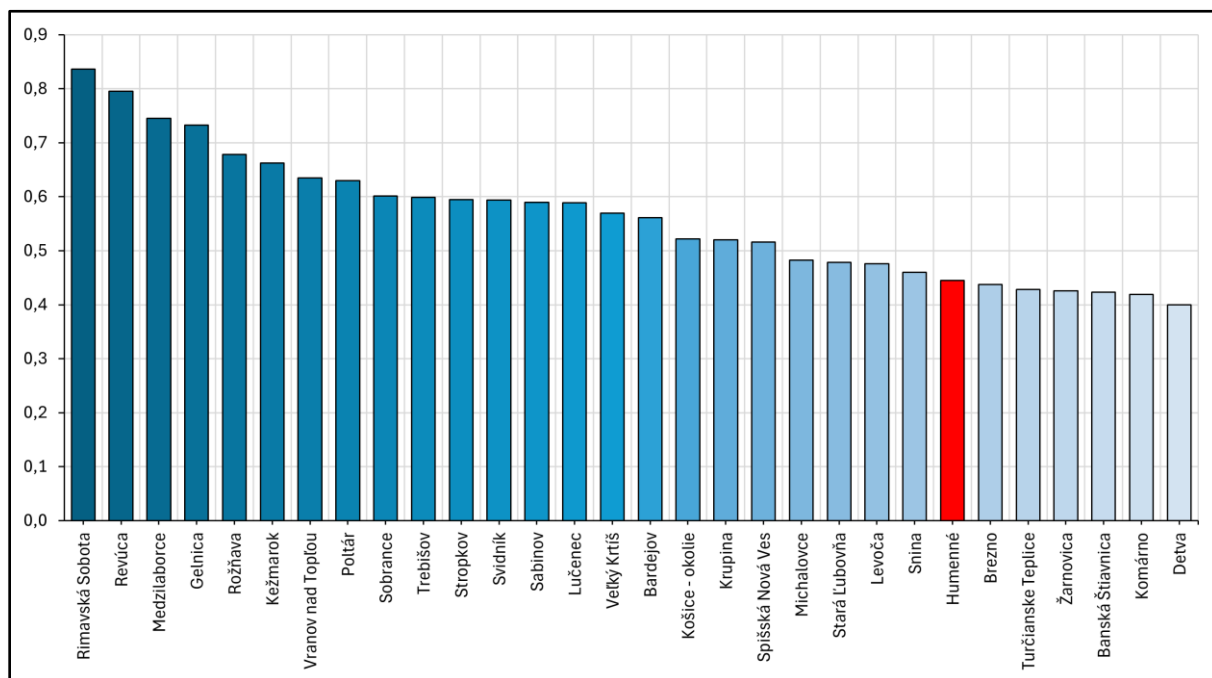
Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Humenné v čase zaradenia medzi prioritné okresy je **0,44446**, čo ho zaraďuje medzi okresy s najlepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Humenné nachádza na **24. mieste**, čo znázorňuje graf č. 1.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Poradie prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

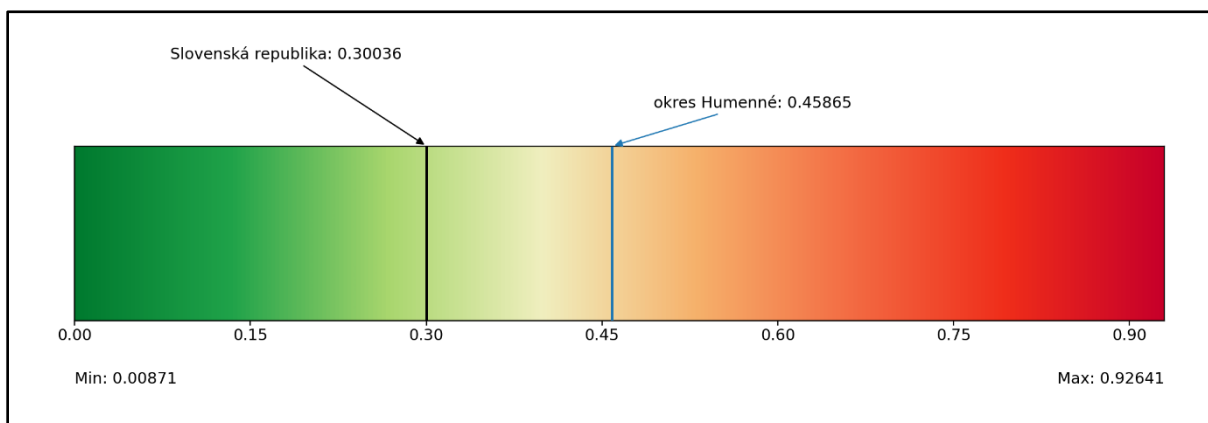
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Humenné sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **24. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,45865**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Humenné - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

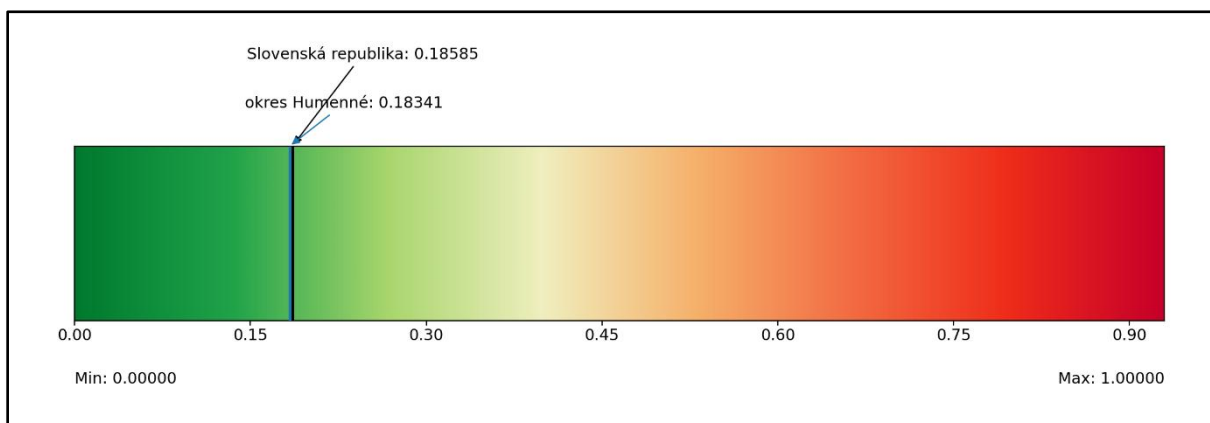
B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **28. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,18341**.

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

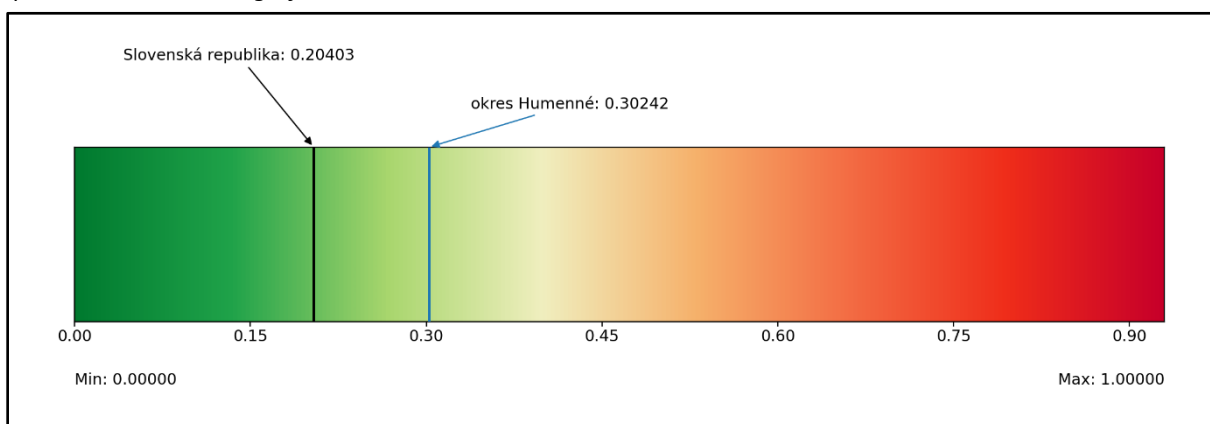

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **22. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,30242**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

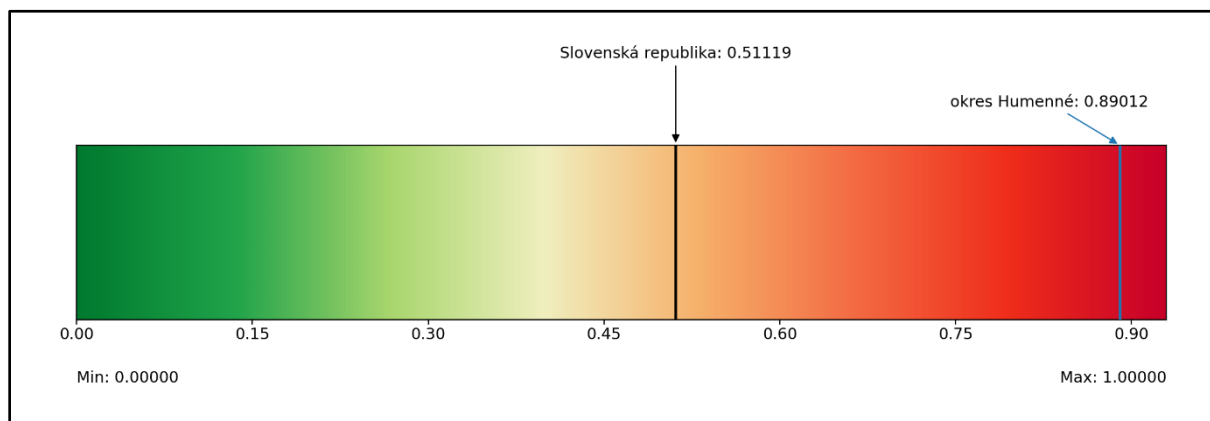

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **9. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,89012**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Sociálno-ekonomickej situácia okresu Humenné patrí medzi rozhodujúce faktory jeho ďalšieho rozvoja. Hodnota čiastkového ukazovateľa sociálno-ekonomickej oblasti dosahuje 0,45865, čo radí okres na 24. miesto spomedzi okresov Slovenskej republiky zaradených do hodnotenia.

Významným problémom zostáva podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku, ktorý dosahuje 5,89 %. Hodnota príslušného špecifického ukazovateľa (0,30242) zaraďuje okres na 22. miesto medzi okresmi SR. Nezamestnanosť tak naďalej predstavuje jeden z hlavných faktorov ovplyvňujúcich ekonomickú aktivitu obyvateľov a rozvoj miestneho trhu práce.

Napriek tomu, že okres Humenné patrí medzi tradičné priemyselné centrá regiónu, trh práce je dlhodobo ovplyvňovaný reštrukturalizáciou priemyslu a postupným útlmom časti výrobných kapacít. Významná časť obyvateľov dochádza za prácou do okolitých okresov alebo odchádza za pracovnými príležitosťami mimo regiónu a do zahraničia. Výzvou zostáva vytváranie pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou a podpora diverzifikácie miestneho hospodárstva.

Nepriaznivá je aj situácia v oblasti príjmov obyvateľstva. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v okrese dosahuje 1 268 eur, pričom hodnota špecifického ukazovateľa je 0,89012. Nižšia príjmová úroveň obmedzuje kúpyschopnosť obyvateľov a znižuje atraktivitu okresu pre mladú a kvalifikovanú pracovnú silu.

Nižšia priemerná mzda súvisí so štruktúrou hospodárstva okresu, v ktorom významné zastúpenie majú priemyselné podniky, služby a menšie výrobné prevádzky. Napriek existencii významných zamestnávateľov región čelí odlivu kvalifikovaných pracovníkov do ekonomicky silnejších častí Slovenska a do zahraničia, čo oslabuje jeho konkurencieschopnosť.

Sociálne znevýhodnenie časti obyvateľstva dokumentuje aj podiel osôb žijúcich v domácnostiach poberajúcich pomoc v hmotnej núdzi, ktorý predstavuje 2,48 % obyvateľov okresu. Hodnota ukazovateľa 0,18341 radí okres na 28. miesto v rámci SR a poukazuje na pretrvávajúcu potrebu sociálnej podpory najmä v ekonomicky slabších lokalitách.

Podiel obyvateľov odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi je výraznejší predovšetkým v niektorých vidieckych obciach okresu, kde sa kumulujú problémy súvisiace s horšou dostupnosťou pracovných príležitostí, nižšou mobilitou pracovnej sily a nižšou úrovňou kvalifikácie. V časti územia sa zároveň prejavujú špecifické sociálne problémy spojené s prítomnosťou marginalizovaných komunit, ktoré si vyžadujú komplexný prístup v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a sociálnej inklúzie.

Významnou výzvou zostáva aj stabilizácia mladých ľudí v regióne. Po ukončení štúdia mnohí odchádzajú za lepšími pracovnými príležitosťami, pričom ich návrat do okresu je limitovaný nižšou ponukou atraktívnych pracovných miest a nižšou mzdovou úrovňou. Podpora investícií, rozvoj podnikateľského prostredia a vytváranie kvalitných pracovných príležitostí preto predstavujú dôležité predpoklady pre dlhodobú stabilizáciu ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

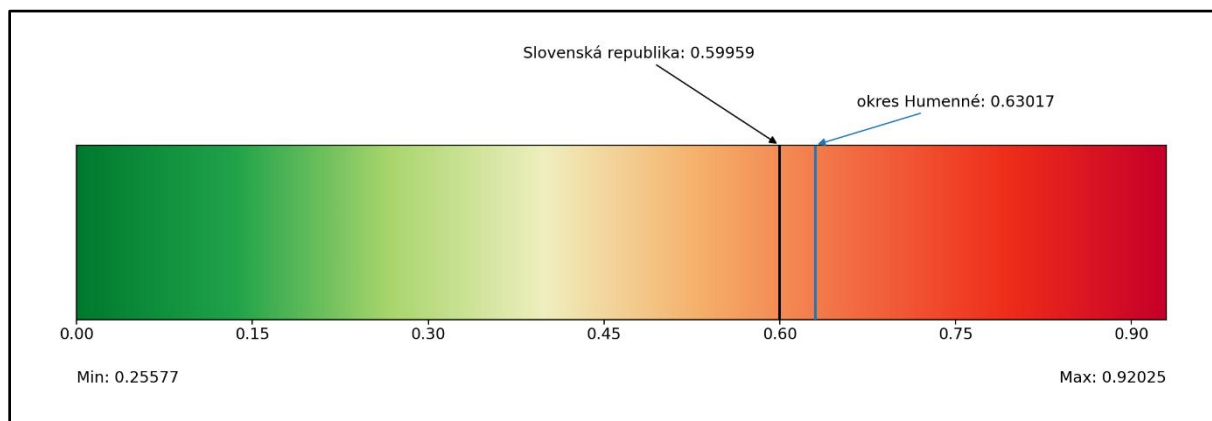
Vzájomné pôsobenie nezamestnanosti, nižšej mzdovej úrovne, odlivu kvalifikovaných pracovníkov a pretrvávajúcej závislosti časti obyvateľstva od systému sociálnej pomoci predstavuje významnú bariéru hospodárskeho rozvoja okresu. Z uvedených zistení vyplýva potreba podpory tvorby pracovných miest s vyššou pridanou hodnotou, rozvoja podnikateľského prostredia, zvyšovania kvalifikácie pracovnej sily a posilňovania spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami a zamestnávateľmi. Realizácia týchto opatrení je nevyhnutná na posilnenie konkurencieschopnosti okresu Humenné, zvýšenie kvality života jeho obyvateľov a zmiernenie regionálnych rozdielov.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Humenné sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **32. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,63017**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Humenné - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

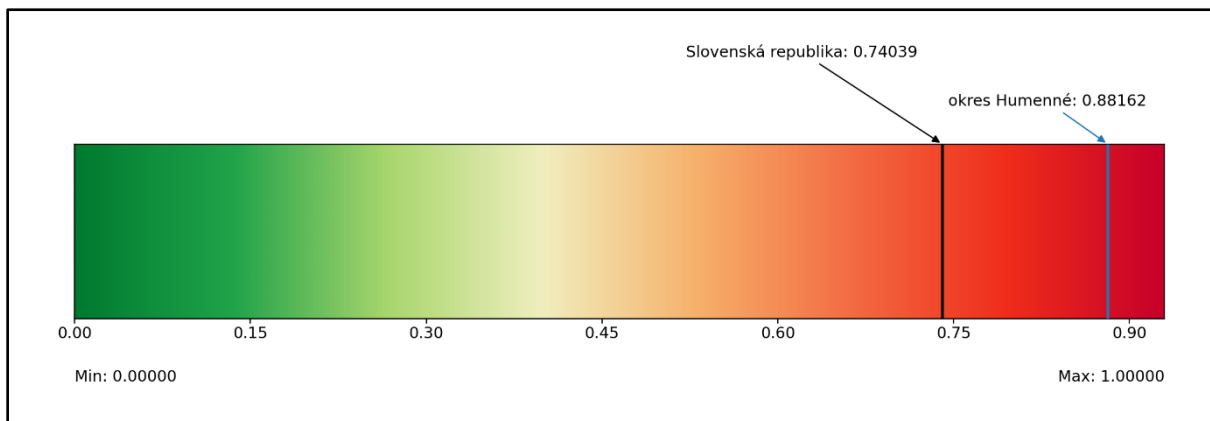
- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „*hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva*“ sa prioritný okres nachádza na **18. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,88162**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

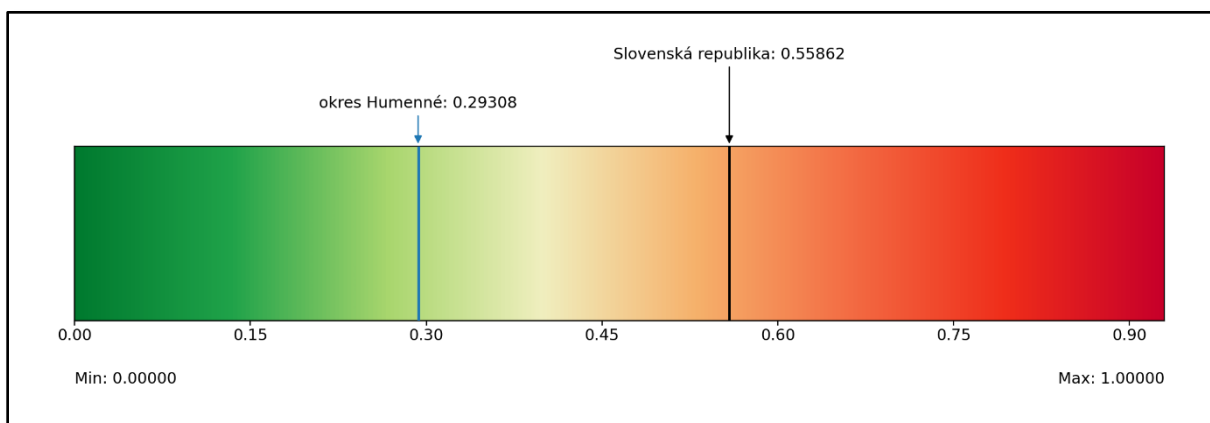

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia

V rámci špecifického ukazovateľa „*index ekonomického zaťaženia osôb*“ sa prioritný okres nachádza na **67. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,29308**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

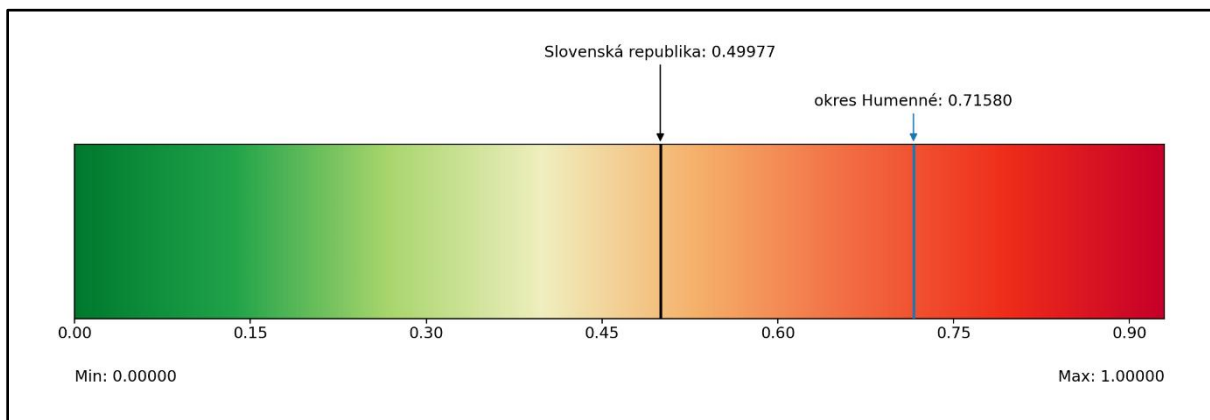

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **17. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,71580**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Demografický vývoj okresu Humenné významne ovplyvňuje jeho sociálny a hospodársky rozvoj. Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav dosahuje 0,63017, čo okres zaraďuje na 32. miesto spomedzi všetkých okresov Slovenskej republiky. V porovnaní so sociálno-ekonomickou oblasťou a oblasťou prístupu k verejnej infraštruktúre ide o relatívne priaznivejší výsledok, avšak jednotlivé demografické ukazovatele poukazujú na viaceré dlhodobé výzvy.

Najvýraznejším problémom je vývoj počtu obyvateľov. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva dosahuje hodnotu -5,83 %, čo znamená, že okres dlhodobo zaznamenáva

úbytok obyvateľstva. Hodnota príslušného špecifického ukazovateľa 0,88162 zároveň predstavuje najmenej priaznivý výsledok spomedzi sledovaných demografických ukazovateľov okresu a radí okres na 18. miesto medzi okresmi SR. Pokračujúci pokles počtu obyvateľov môže mať negatívny dopad na dostupnú pracovnú silu, dopyt po službách aj celkovú ekonomickú aktivitu v území.

Úbytok obyvateľstva je spôsobený kombináciou prirodzeného úbytku a migračného odlivu mladých ľudí za štúdiom a pracovnými príležitosťami do väčších miest Slovenska alebo do zahraničia. Napriek tomu, že mesto Humenné predstavuje prirodzené hospodárske a administratívne centrum regiónu, okres dlhodobo čelí odchodu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, čo negatívne ovplyvňuje jeho rozvojový potenciál.

Významným faktorom je aj veková štruktúra obyvateľstva. Index starnutia dosahuje hodnotu 143,47 %, čo znamená, že počet obyvateľov v poproduktívnom veku prevyšuje počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Tento vývoj naznačuje pokračujúci proces starnutia populácie, ktorý bude v budúcnosti vytvárať zvýšené nároky na zdravotnú starostlivosť, sociálne služby a ďalšie verejné služby určené starším vekovým skupinám. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,71580 zaraďuje okres na 17. miesto v rámci Slovenskej republiky.

Proces starnutia populácie je dôsledkom dlhodobého poklesu pôrodnosti, zvyšovania priemerného veku obyvateľstva a odchodu mladších vekových skupín z regiónu. Tento trend je výrazný najmä vo vidieckych častiach okresu, kde dochádza k postupnému úbytku mladých rodín a znižovaniu počtu detí.

Relatívne priaznivejšiu situáciu vykazuje index ekonomického zaťaženia osôb, ktorý dosahuje hodnotu 48,54 %. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,29308 radí okres na 67. miesto spomedzi všetkých okresov SR, čo patrí medzi jeho lepšie výsledky v rámci demografickej oblasti. Napriek tomu takmer 49 osôb v neproduktívnom veku pripadá na 100 osôb v produktívnom veku, čo predstavuje významný faktor pri zabezpečovaní ekonomickej udržateľnosti územia a financovaní verejných služieb.

Demografický vývoj okresu Humenné je dlhodobo ovplyvnený kombináciou úbytku obyvateľstva, starnutia populácie a migrácie mladých ľudí. Jednou z najvýznamnejších výziev je udržanie mladých obyvateľov v regióne a vytváranie podmienok pre ich návrat po ukončení štúdia. Rozhodovanie o odchode je ovplyvnené najmä obmedzenou ponukou kvalitných pracovných príležitostí, nižšou mzdovou úrovňou a atraktívnejšími možnosťami uplatnenia vo väčších mestách.

V menších obciach okresu sa zároveň prejavuje pokračujúce starnutie obyvateľstva a znižovanie počtu detí, čo vplýva na udržateľnosť občianskej vybavenosti, školských zariadení a poskytovania verejných služieb. Rastúci podiel seniorov bude v nasledujúcich rokoch zvyšovať dopyt po sociálnych, zdravotných a komunitných službách, ako aj po bezbarierovej infraštruktúre a službách podporujúcich aktívne starnutie.

Uvedené demografické trendy vytvárajú dlhodobý tlak na stabilitu osídlenia, dostupnosť pracovnej sily a fungovanie verejných služieb v okrese. Stabilizácia počtu obyvateľov je úzko prepojená s rozvojom miestnej ekonomiky, dostupnosťou kvalitných pracovných miest,

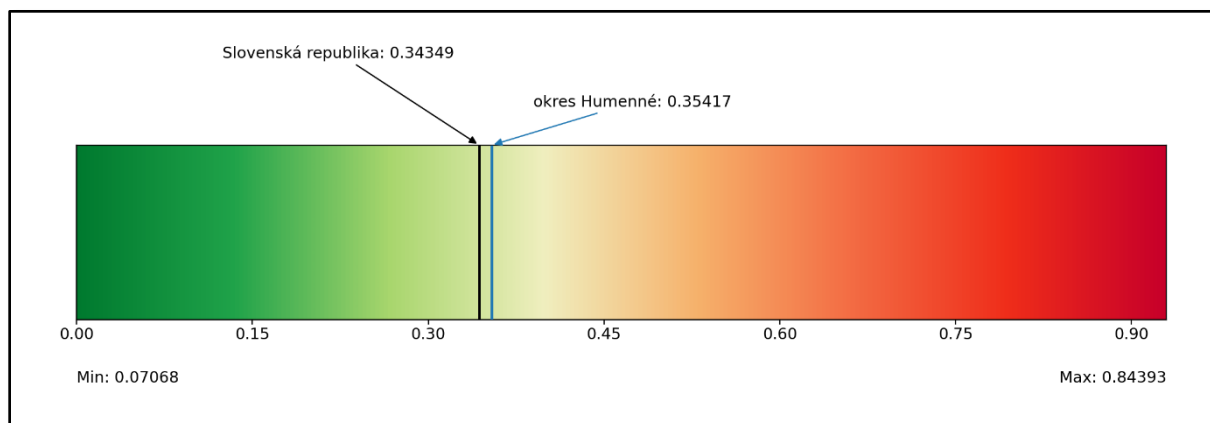
bývania a občianskej vybavenosti. Realizácia opatrení zameraných na podporu mladých rodín, zvýšenie atraktivity regiónu pre ekonomicky aktívne obyvateľstvo a rozvoj služieb reagujúcich na meniacu sa vekovú štruktúru obyvateľstva bude predstavovať jeden z kľúčových predpokladov dlhodobu udržateľného rozvoja okresu Humenné.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Humenné sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **42. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,35417**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Humenné - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

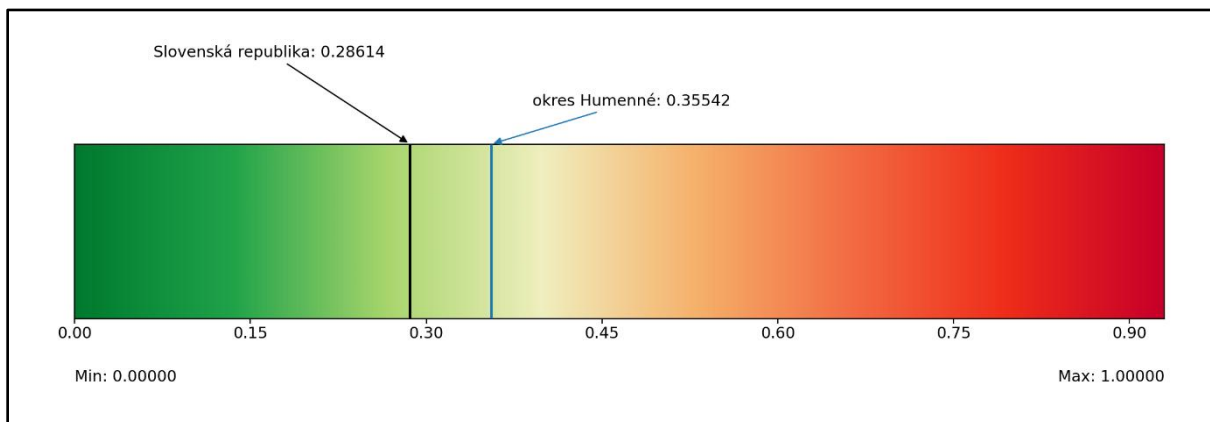
B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **32. mieste** v zozname všetkých okresov SR,

hodnota tohto ukazovateľa je **0,35542**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

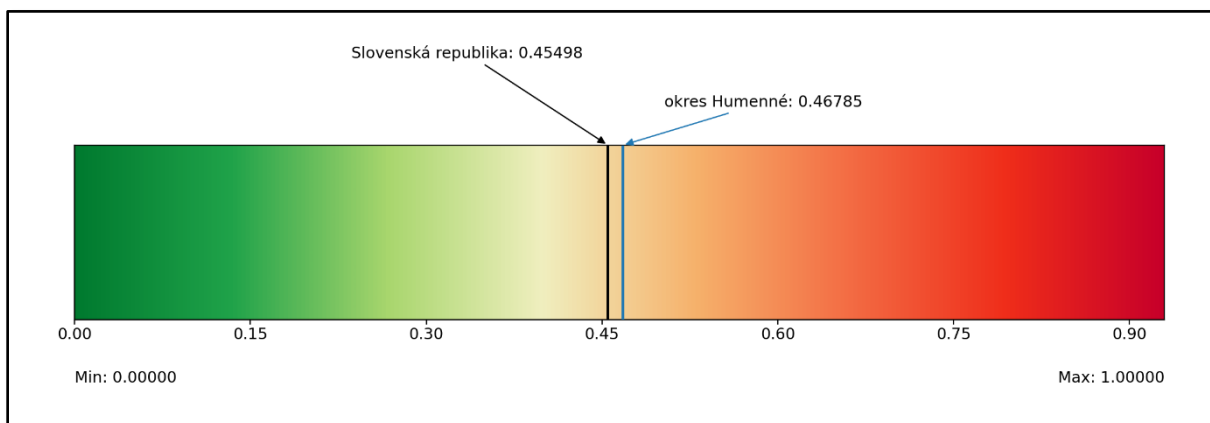

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **44. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,46785**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

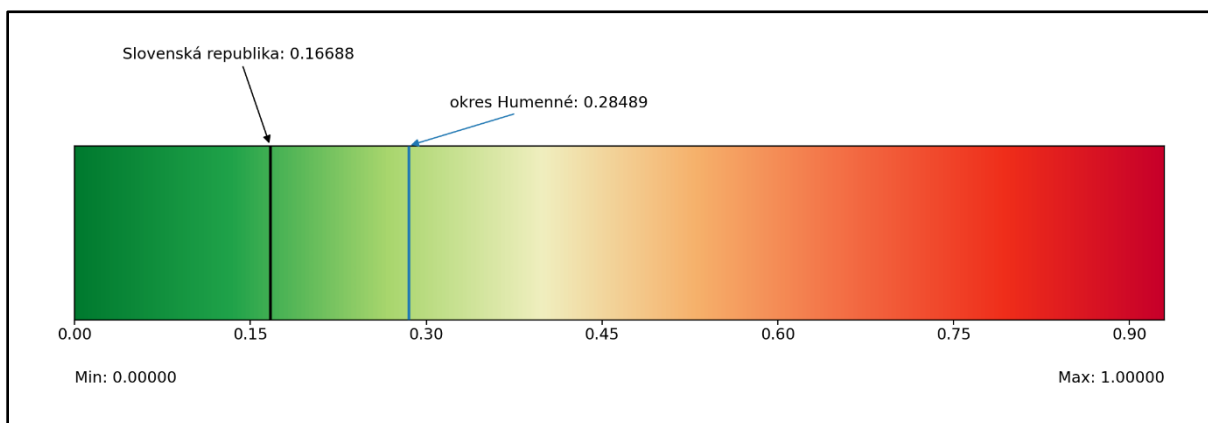

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **22. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,28489**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

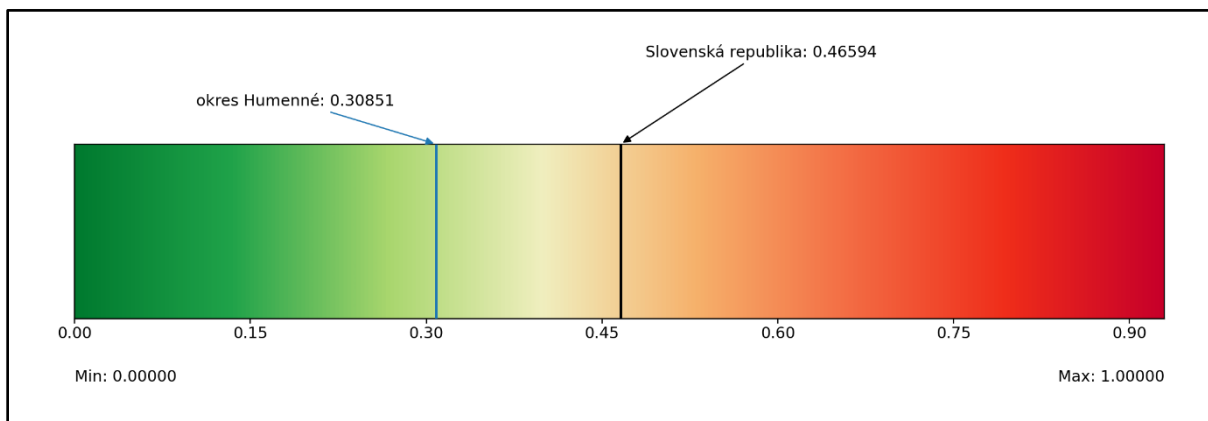

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **55. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,30851**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám predstavuje jeden z kľúčových predpokladov kvality života obyvateľov a konkurencieschopnosti územia. Okres Humenné dosahuje v tejto oblasti hodnotu čiastkového ukazovateľa 0,35417, čo ho zaraďuje na 42. miesto medzi okresmi Slovenskej republiky. Výsledky jednotlivých špecifických ukazovateľov však poukazujú na rozdielnú úroveň vybavenosti a dostupnosti služieb v rámci okresu.

V oblasti základnej technickej infraštruktúry dosahuje podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov 88,20 %. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,35542 radí okres na 32. miesto v rámci Slovenskej republiky. Napriek pomerne vysokej úrovni zásobovania pitnou vodou zostáva časť obyvateľov, najmä v menších obciach okresu, mimo dosahu verejného vodovodu, čo môže negatívne ovplyvňovať kvalitu života, rozvoj bývania aj podnikateľských aktivít.

Najvýraznejšie nedostatky sa prejavujú v oblasti odvádzania a čistenia odpadových vôd. Na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd je napojených 70,40 % obyvateľov okresu. Hodnota príslušného špecifického ukazovateľa 0,46785 zaraďuje okres na 44. miesto medzi okresmi Slovenskej republiky. Hoci je situácia priaznivejšia ako vo viacerých prioritných okresoch, nedostatočne dobudovaná kanalizačná infraštruktúra zostáva limitujúcim faktorom ďalšieho rozvoja bývania, podnikateľských aktivít a ochrany životného prostredia.

Rozvoj vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry je ovplyvnený členitým charakterom územia, rozptýlenou sídelnou štruktúrou a vysokými investičnými nákladmi na budovanie sietí v menších obciach. V časti územia preto pretrváva potreba systematických investícií do rozširovania a modernizácie technickej infraštruktúry, ktorá je základným predpokladom udržateľného rozvoja obcí.

Relatívne priaznivé výsledky vykazuje okres v oblasti digitálnej infraštruktúry. Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps dosahuje 84,26 %, avšak hodnota ukazovateľa 0,28489 predstavuje najhorší výsledok spomedzi sledovaných ukazovateľov tejto oblasti a zaraďuje okres na 22. miesto v rámci Slovenskej republiky. Dostupnosť vysokorýchlostného internetu vytvára priaznivé podmienky pre rozvoj podnikania, digitálnych služieb, vzdelávania, práce na diaľku a rozvoj inteligentných riešení vo verejnej správe.

Dobrá úroveň digitálnej konektivity je výsledkom postupného rozvoja telekomunikačnej infraštruktúry, predovšetkým v meste Humenné a väčších obciach okresu. Napriek tomu sa v niektorých okrajových častiach územia naďalej prejavujú rozdiely v kvalite a dostupnosti internetového pripojenia, čo môže obmedzovať rozvoj podnikania a digitálnych služieb.

Pri vzdelávacej infraštruktúre dosahuje podiel detí vo veku 2 až 5 rokov navštevujúcich materské školy hodnotu 72,23 %. Hodnota špecifického ukazovateľa 0,30851 radí okres na 55. miesto spomedzi okresov Slovenskej republiky. Tento ukazovateľ naznačuje priestor na ďalšie zvyšovanie dostupnosti predprimárneho vzdelávania, ktoré zohráva významnú úlohu pri rozvoji detí, ich školskej pripravenosti a vytváraní podmienok na zosúladzovanie pracovného a rodinného života rodičov.

Dostupnosť materských škôl je v niektorých častiach okresu ovplyvnená kapacitnými možnosťami zariadení, rozdielnou demografickou situáciou jednotlivých obcí a dochádzkou detí z menších sídiel do spádových centier. Zvyšovanie kapacít a modernizácia predprimárnej infraštruktúry preto zostávajú významnou rozvojovou potrebou.

Rozvoj technickej infraštruktúry a zvyšovanie dostupnosti základných služieb zostávajú dôležitými predpokladmi pre zlepšovanie kvality života obyvateľov a posilňovanie atraktivity územia pre bývanie, podnikanie a investície.

Prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám predstavuje v podmienkach okresu Humenné jeden z rozhodujúcich faktorov jeho ďalšieho rozvoja. Modernizácia technickej infraštruktúry patrí medzi najvýznamnejšie rozvojové priority okresu.

Okres Humenné sa vyznačuje pomerne rozdielnou úrovňou vybavenosti jednotlivých obcí technickou infraštruktúrou. Kým mesto Humenné disponuje kvalitnejším technickým zázemím a občianskou vybavenosťou, viaceré menšie obce čelia obmedzeným finančným a kapacitným možnostiam pri budovaní a obnove vodovodov, kanalizácie a ďalšej verejnej infraštruktúry. Zástupcovia samospráv opakovane poukazujú na potrebu systematickej podpory investícií do základnej infraštruktúry ako predpokladu stabilizácie obyvateľstva a vytvárania priaznivého prostredia pre ďalší rozvoj.

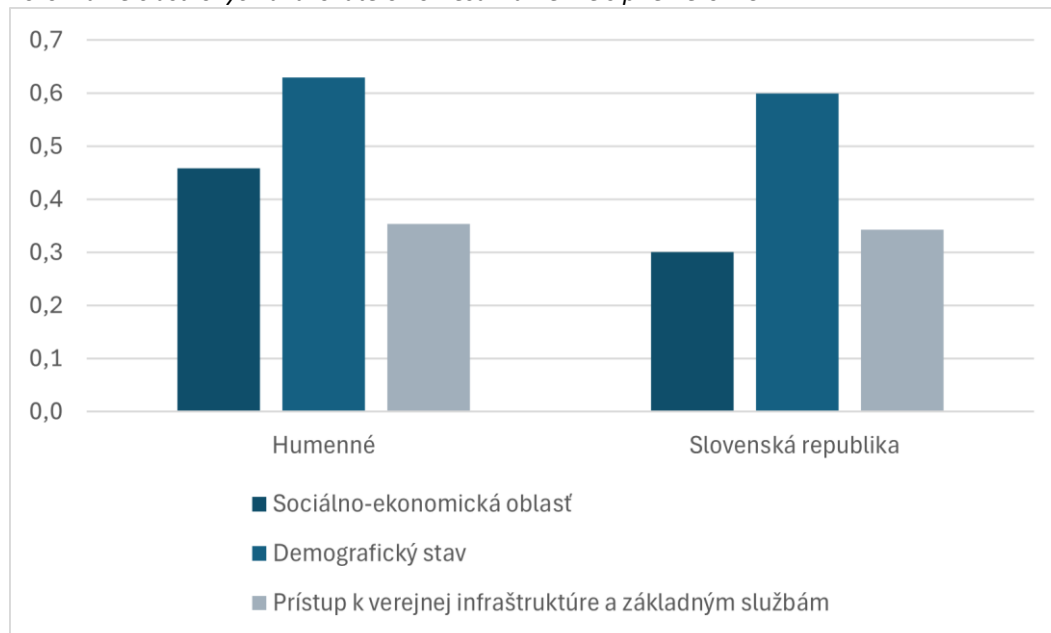
Účastníci pracovných stretnutí zároveň zdôraznili potrebu pokračovať v modernizácii digitálnej infraštruktúry, zvyšovaní dostupnosti predprimárneho vzdelávania a rozvoji občianskej vybavenosti, najmä v menších obciach okresu. Kvalitná verejná infraštruktúra je vnímaná nielen ako predpoklad zvyšovania kvality života obyvateľov, ale aj ako významný faktor podporujúci podnikateľské aktivity, investície a dlhodobú konkurencieschopnosť regiónu.

1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, v demografickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa nachádzajú pod priemerom SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Humenné s priemerom SR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti je najkritickejšia z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnota:
 - v oblasti priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca.
- v oblasti demografického stavu; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti hrubej miery celkového prírastku obyvateľstva a
 - v oblasti indexu starnutia.

Priemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti:
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám:
 - v oblasti podielu obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu:
 - v oblasti indexu ekonomického zaťaženia.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám:
 - v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Analýza hospodárskeho, sociálneho, demografického stavu a úrovne prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám poukazuje na viaceré vzájomne prepojené problémy, ktoré významným spôsobom ovplyvňujú rozvoj okresu Humenné. Napriek tomu, že okres disponuje významným priemyselným zázemím, prirodzeným centrom osídlenia regiónu

a relatívne dobrou dostupnosťou základných služieb, dlhodobo čelí nepriaznivým trendom v oblasti trhu práce, demografického vývoja a technickej infraštruktúry.

Za najvýznamnejší problém sociálno-ekonomickej oblasti možno považovať nižšiu úroveň príjmov obyvateľstva, ktorá sa prejavuje podpriemernou nominálnou mesačnou mzdou. S tým úzko súvisí aj pretrvávajúca nezamestnanosť a nedostatok pracovných príležitostí s vyššou pridanou hodnotou. Hoci okres patrí medzi tradičné priemyselné centrá regiónu, hospodárstvo je ovplyvnené reštrukturalizáciou priemyslu, odchodom kvalifikovaných pracovníkov a nedostatočnou diverzifikáciou ekonomických aktivít. Významnou potrebou je preto podpora investícií, rozvoj inovatívneho podnikania, vytváranie kvalitných pracovných miest a lepšie prepojenie systému odborného vzdelávania s potrebami zamestnávateľov.

V demografickej oblasti patrí medzi najvýznamnejšie výzvy pokračujúci úbytok obyvateľstva, starnutie populácie a migrácia mladých ľudí za štúdiom a pracovnými príležitosťami mimo regiónu. Tieto trendy postupne oslabujú disponibilnú pracovnú silu, znižujú ekonomický potenciál územia a zvyšujú nároky na zdravotné, sociálne a komunitné služby. Stabilizácia mladých rodín, vytváranie podmienok pre návrat kvalifikovaných obyvateľov a podpora aktívneho starnutia predstavujú dôležité predpoklady dlhodobého rozvoja okresu.

V oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa ako najvýznamnejšie rozvojové potreby identifikovali ďalšie investície do vodárenskej a kanalizačnej infraštruktúry, najmä v menších obciach okresu. Napriek priaznivej dostupnosti vysokorýchlostného internetu zostávajú rozdiely v technickej vybavenosti jednotlivých sídiel, ktoré negatívne ovplyvňujú kvalitu života obyvateľov aj investičnú atraktivitu územia. Rezervy pretrvávajú aj v oblasti dostupnosti predprimárneho vzdelávania, kde bude potrebné pokračovať v rozširovaní kapacít a modernizácii zariadení.

Významnou príležitosťou okresu Humenné je využitie jeho priemyselnej tradície, strategickej polohy v severovýchodnej časti Slovenska, rozvinutejšej digitálnej infraštruktúry a potenciálu cestovného ruchu založeného na prírodných, kultúrnych a historických hodnotách územia. Rozvoj týchto oblastí môže prispieť k diverzifikácii hospodárstva, tvorbe nových pracovných miest a zvýšeniu atraktivity regiónu pre obyvateľov, podnikateľov aj návštevníkov.

Na základe vykonanej analýzy možno konštatovať, že ďalší rozvoj okresu Humenné si vyžaduje koordinovaný súbor opatrení zameraných na podporu hospodárskeho rastu, stabilizáciu obyvateľstva, zvyšovanie kvality života, modernizáciu technickej a sociálnej infraštruktúry a efektívne využívanie vnútorného potenciálu územia. Kľúčovým predpokladom úspešnej realizácie týchto opatrení bude úzka spolupráca štátu, samospráv, podnikateľského sektora, vzdelávacích inštitúcií a občianskej spoločnosti pri napĺňaní spoločných rozvojových cieľov okresu Humenné.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Vypracovanie Plánu rozvoja prioritného okresu Humenné vychádza z potreby riešiť dlhodobo pretrvávajúce rozvojové nerovnosti identifikované v sociálno-ekonomickej, demografickej a infraštruktúrnej oblasti. Zaradenie okresu medzi prioritné regióny potvrdzuje potrebu

cielenej podpory územia s cieľom zlepšovať podmienky pre život obyvateľov, rozvoj hospodárstva a posilňovanie regionálnej konkurencieschopnosti.

Jedným z hlavných dôvodov na prípravu plánu je situácia na trhu práce. Napriek miernemu zlepšeniu v predchádzajúcich rokoch zostáva podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku vyšší ako celoslovenský priemer a pretrváva aj podiel osôb odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi. Súčasne priemerná nominálna mesačná mzda v okrese zaostáva za ekonomicky rozvinutejšími regiónmi Slovenska, čo znižuje atraktivitu územia pre mladých a kvalifikovaných obyvateľov. Potreba vytvárania pracovných miest, podpory podnikania a zvyšovania príjmovej úrovne preto patrí medzi hlavné rozvojové priority okresu.

Významným impulzom je aj nepriaznivý demografický vývoj. Okres dlhodobo čelí úbytku obyvateľstva, negatívnemu prirodzenému aj migračnému prírastku a postupnému starnutiu populácie. Pokračujúci pokles počtu obyvateľov znižuje disponibilnú pracovnú silu a vytvára zvýšené nároky na zabezpečenie verejných služieb. Potrebné je preto vytvárať podmienky pre stabilizáciu obyvateľstva, podporu mladých rodín a udržanie ekonomicky aktívnych obyvateľov v regióne.

Dôležitou oblasťou je aj rozvoj verejnej infraštruktúry a základných služieb. V okrese sú stále pretrvávajúce problémy v oblasti kanalizácie, čistenia odpadových vôd a dostupnosti verejných služieb, najmä v menších obciach. Zlepšenie technickej infraštruktúry prispeje ku kvalitnejšiemu bývaniu aj vyššej kvalite života na vidieku.

Osobitným impulzom je potreba lepšieho využitia vnútorného rozvojového potenciálu okresu. Územie disponuje vhodnými podmienkami pre rozvoj malého a stredného podnikania, poľnohospodárstva, spracovania miestnych produktov, lesného hospodárstva a sociálnej ekonomiky. Perspektívnym odvetvím je tiež cestovný ruch založený na prírodných hodnotách územia, kultúrnom dedičstve a miestnych tradíciách, ktorého ďalší rozvoj môže prispieť k tvorbe pracovných miest a zvýšeniu ekonomickej aktivity v regióne.

Pri príprave plánu boli zohľadnené analytické údaje, výstupy participatívneho procesu a potreby identifikované samosprávami, podnikateľským sektorom, verejnými inštitúciami a ďalšími aktérmi pôsobiacimi na území okresu. Výsledkom je návrh aktivít zameraných na podporu zamestnanosti a príjmov, rozvoj cestovného ruchu, zlepšovanie infraštruktúry a služieb a posilňovanie sociálnej súdržnosti územia. Realizácia týchto opatrení prispeje k zmierneniu regionálnych rozdielov a dlhodobo udržateľnému rozvoju okresu Humenné.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2030, Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávaní rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a nadviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé opatrenia a úlohy sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

Výber hlavných aktivít a opatrení Plánu rozvoja okresu Humenné vychádza z identifikovaných potrieb územia, analytických zistení a výstupov z participatívneho procesu. Navrhované aktivity reflektujú špecifiká okresu Humenné, najmä jeho priemyselnú tradíciu, rozdielnu úroveň rozvoja mestského a vidieckeho prostredia, nepriaznivý demografický vývoj, potrebu vytvárania kvalitných pracovných príležitostí a ďalšieho rozvoja technickej infraštruktúry a služieb zvyšujúcich kvalitu života obyvateľov.

V oblasti hospodárskeho rozvoja sú opatrenia zamerané na podporu tvorby pracovných miest, rozvoj miestneho podnikania, zvyšovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov a efektívnejšie využívanie hospodárskeho potenciálu okresu. Tieto ciele sú napĺňané predovšetkým prostredníctvom priority 1.2 Miestne MSP a tradičná výroba, ktorá podporuje rozvoj malých a stredných podnikov, tradičných výrobných odvetví, modernizáciu podnikateľského prostredia a vytváranie nových ekonomických príležitostí v regióne.

Významný rozvojový potenciál okresu predstavuje cestovný ruch založený na prírodnom, kultúrnom a historickom dedičstve územia, ako aj možnosti rozvoja aktívnej rekreácie. V tejto oblasti sú aktivity sústredené do priority 2.4 Aktívny rekreačný šport, ktorá podporuje

budovanie a rozvoj športovo-rekreačnej infraštruktúry, rozširovanie možností aktívneho trávenia voľného času, zvyšovanie atraktivity územia pre obyvateľov i návštevníkov a vytváranie predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu.

V oblasti verejnej infraštruktúry sú aktivity orientované na zlepšovanie dostupnosti základných služieb, technického vybavenia územia a občianskej vybavenosti. Tieto potreby reflektuje priorita 3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb, ktorá reaguje na identifikované nedostatky v technickej infraštruktúre a podporuje zvyšovanie kvality života obyvateľov vo všetkých častiach okresu. Súčasťou tejto oblasti je aj priorita 3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov, ktorej cieľom je podporiť realizáciu menších investičných zámerov, zlepšiť miestnu infraštruktúru a zvýšiť kvalitu verejných priestorov a služieb v najmenších obciach okresu.

V nadväznosti na identifikované sociálne a demografické výzvy sú aktivity zamerané na podporu sociálnej inklúzie, rozvoj komunitných služieb a zlepšovanie dostupnosti sociálnej starostlivosti. Tieto potreby sú riešené prostredníctvom priority 4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory, ktorá podporuje rozširovanie a skvalitňovanie sociálnych služieb, komunitných aktivít, posilňovanie sociálnej súdržnosti a vytváranie podmienok pre kvalitnejší život všetkých skupín obyvateľstva.

Navrhované aktivity sú vzájomne prepojené a vytvárajú predpoklady pre komplexný rozvoj okresu Humenné. Podpora podnikania a zamestnanosti prispieva k posilneniu ekonomickej výkonnosti regiónu, rozvoj rekreačného športu a cestovného ruchu zvyšuje atraktivitu územia a vytvára nové príležitosti pre miestnu ekonomiku, investície do technickej infraštruktúry zlepšujú podmienky pre bývanie, podnikanie a poskytovanie verejných služieb a opatrenia v sociálnej oblasti podporujú sociálnu súdržnosť, inklúziu a zvyšovanie kvality života obyvateľov.

Takto nastavený návrh hlavných aktivít a opatrení vytvára rámec pre riešenie identifikovaných problémov okresu Humenné a prispieva k jeho dlhodobému hospodárskemu, sociálnemu a územnému rozvoju.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláske.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej	2,48	2,45	2,40	2,35

⁴ Podľa zoznamu vybraných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁵ Priebežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
	núdzi z počtu obyvateľov v %				
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	5,89	5,79	5,77	5,75
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1268	1318	1370	1417
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v %	-5,83	-5,85	-5,87	-5,89
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	48,54	50,00	51,00	52,00
DS03	Index starnutia v %	143,47	145,00	147,00	148,00
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	88,20	89,50	90,00	90,50
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	70,40	74,00	77,00	80,00
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	84,26	87,00	91,00	94,00
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	72,23	73	73,5	74

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Humenné a riadiacim výborom prioritného okresu⁶.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

⁶ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNĚ

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratória, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, doping, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhliadky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskoho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.